

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΚΚΙΑ – ΙΛΟΙΠΑΝ – ΤΜΗΜΑ ΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΥΣΣΑ

ΛΥΣΣΑ: ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

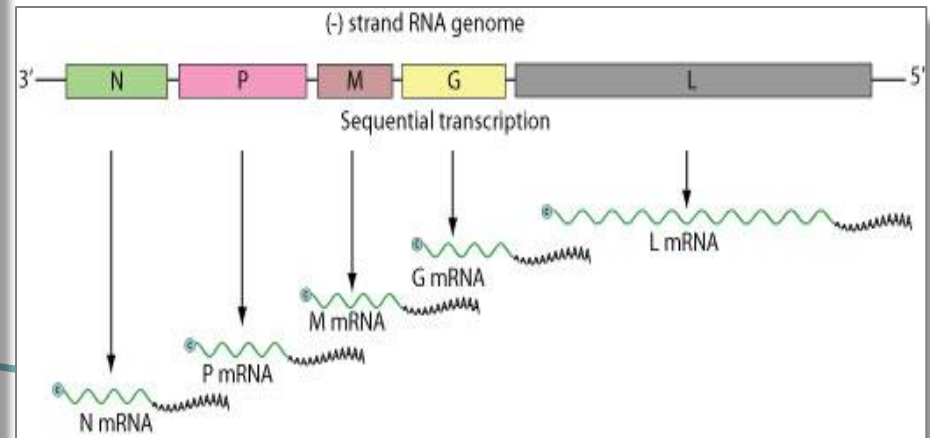
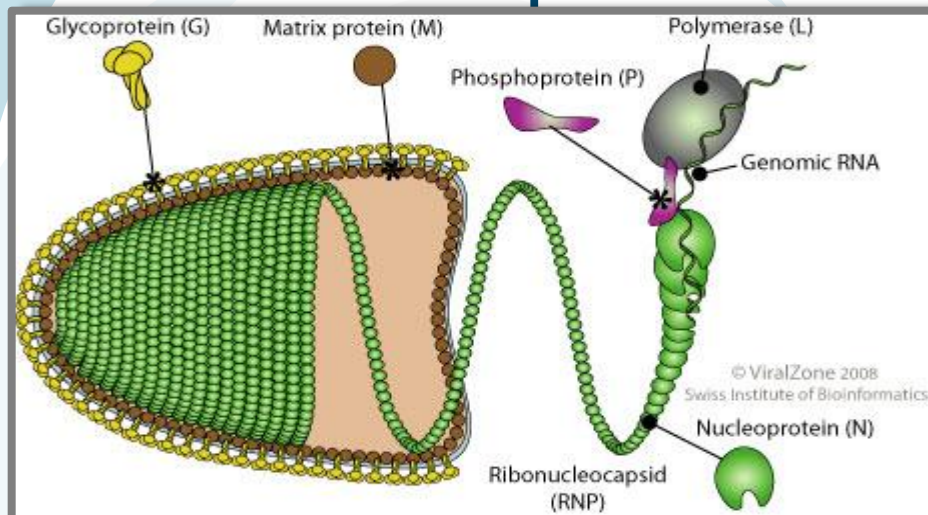
Κ. Τασσιούδη, Π. Ηλιάδου, Ε. Λιανδρή, Δ. Παπαθεοδώρου
Ο. Μαγγανά-Βουγιούκα

Λύσσα

- Οξεία εγκεφαλομυελίτιδα
- Ζωοανθρωπονόσος με θανατηφόρο κατάληξη
- Προσβάλλει σχεδόν όλα τα θερμόαιμα ζώα
- Κυρίως σαρκοφάγα
- Ιός με μεγάλο εύρος φυσικών δεξαμενών

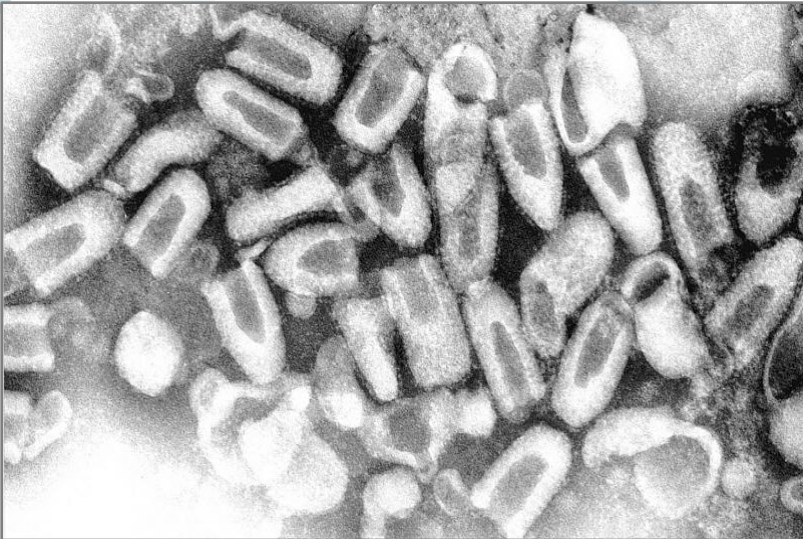
Ιός της Λύσσας

- ✓ Ελικοειδής συμμετρία 75-180nm
- ✓ ssRNA 12Kb
- ✓ Νουκλεοπρωτεΐνη N
ανθεκτική στην αποσύνθεση
- ✓ Γλυκοπρωτεΐνη G
προσδένεται στα νευρικά κύτταρα
προκαλεί την παραγωγή εξουδετερωτικών
αντισωμάτων

Ιός της Λύσσας

Ομάδα	V (-ssRNA)
Τάξη:	Mononegavirales
Οικογένεια:	Rhabdoviridae
Γένος:	Lyssavirus
Είδη:	12 ταξινομημένα είδη και 2 στελέχη υπό μελέτη

Lyssavirus		Ξενιστές	
Όνομα	Γονότυπος	Reservoir	DeadEnds
Rabies Virus RABV	1	Carnivores, American Bats	Humans Other Mammals
Lagos Bat Virus (LABV)	2	African Bats	Dogs, Cats, Mongoose
Mokola Virus (MOKV)	3	African shrews Rodents	Humans, Dogs, Cats
Duvenhage Bat Virus (DUVV)	4	African Bats	Humans
European Bat -1 EBLV-1	5	European Bats	Humans Cats
European Bat -2 EBLV-2	6	European Bats	Humans
Australian Bat Virus (ABV)	7	Australian Bats	Humans
Aravan virus (ARAV)	8	Insectivorous bats	?
Khujand virus (KHUV)	9	Insectivorous bats	?
Irkut virus (IRKV)	10	Insectivorous bats	?
West Caucasian bat virus (WCBV)	11	Insectivorous bats	?
Shimoni bat virus	12	Insectivorous bats	?

Bokeloh bat lyssavirus, Ikoma bat virus

Ιός της Λύσσας - Ανθεκτικότητα

- Χαμηλή ανθεκτικότητα
- Ευαίσθησια σε απορρυπαντικά, οργανικούς διαλύτες, υπεριώδη ακτινοβολία (ήλιος), χαμηλό PH
- Θερμοευαίσθητος
  - Θερμοκρασία 60°C για 30 λεπτά
  - 50°C για 1 ώρα
- Διατηρείται:
  - στους -70° C για πολλά χρόνια
  - στους -20°C για 1 έτος
  - στους 0°C για 1 μήνα
  - στο πτώμα για 7-8 ημέρες
  - σε λυόφιλη μορφή για πολλά χρόνια

Ιός της Λύσσας - Απολυμαντικά

- ✓ Σαπούνι
- ✓ Ενώσεις ιωδίου 5-7% (πχ. ιώδιο, ιωδιούχος ποβιδόνη)
- ✓ Ενεργό χλώριο (π.χ. χλωρίνη 10%)
- ✓ Αλκοόλη 45-75%
- ✓ Οργανικοί διαλύτες (αιθέρας, ασετόνη, χλωροφόρμιο)
- ✓ Παράγωγα τεταρτοταγούς αμμωνίου (0,1%)
- ✓ Φορμόλη (αντενδείκνυται για αποστολή δειγμάτων)

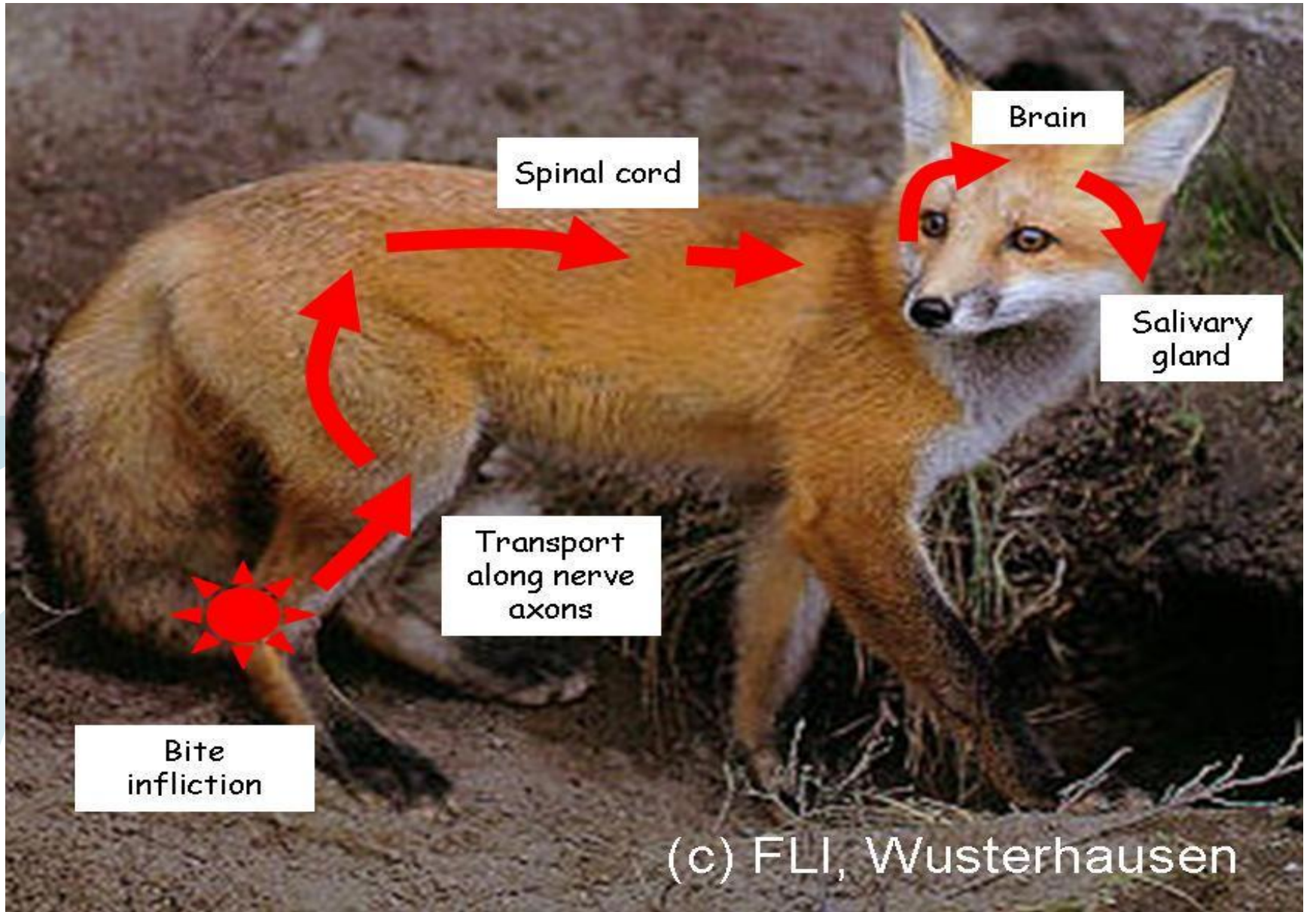
Μετάδοση λύσσας

- **Δήγμα μολυσμένου ζώου**
σαρκοφάγου ή μη
- **Βλεννογόνοι**
Επαφή με εκκρίματα (σάλιο) που φέρουν τον ιό
- **Αερολύματα**
Απαιτεί σχετικά μεγάλη δόση
Π.χ σε εργαστήριο, αερογενής μετάδοση στη σπηλιά από ούρα νυχτερίδων
- **Μεταμόσχευση**
Μολυσμένα όργανα (κερατοειδής, πάγκρεας, νεφροί, ήπαρ)

Παθογένεια

- Μεταδίδεται με το δάγκωμα
- Ο ιός παραμένει για αρκετές ώρες στο σημείο εισόδου και πολλαπλασιάζεται ελαφρά
- Μεταφέρεται μέσω των περιφερικών νεύρων στο ΚΝΣ και φθάνει στον Εγκέφαλο
- Ταχύτητα μεταφοράς: 8-100 mm την ημέρα
- Μέσω του γναθικού κλάδου του τριδύμου μεταφέρεται στους σιελογόνους αδένες όπου και πολλαπλασιάζεται ενεργά και απεκκρίνεται με το σίελο
- Ο ιός μπορεί να απεκκρίνεται με το σάλιο λίγες ημέρες (εξαρτάται από το είδος του ζώου) πριν την εμφάνιση των κλινικών συμπτωμάτων

(c) FLI, Wusterhausen

ΕΠΙΖΩΟΤΙΟΛΟΓΙΑ

Λύσσα των κατοικίδιων ζώων

- ❖ Αφρική, Ασία, Κεντρική και Νότια Αμερική
- ❖ Εξαιρετικά σημαντική για τη δημόσια υγεία
- ❖ Προκαλεί το 99% των ανθρώπινων κρουσμάτων παγκοσμίως
- ❖ Κύριος φορέας είναι ο ΣΚΥΛΟΣ
- ❖ Κυρίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, όπου υπάρχει αυξημένο ποσοστό ανεμβολίαστων και αδέσποτων ζώων

Επιζωοτιολογία

Λύσσα των αγρίων ζώων

- ✓ Επικρατούσα μορφή σε Ευρώπη και Βόρεια Αμερική
- ✓ Μπορεί να συνυπάρχει με τη λύσσα των κατοικιδίων σε κάποιες χώρες
- ✓ Η επιζωοτιολογία είναι περίπλοκη και εξαρτάται από:
  - Είδος του ιού
  - Είδος και συνήθειες κύριου ξενιστή
  - Οικολογικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες
- ✓ Στην Ευρώπη κύριος φορέας είναι η ΑΛΕΠΟΥ
Σε ΗΠΑ και Καναδά είναι το ρακούν

Αλεπού

- Ύψος 35-50 εκ.
- Μήκος 45-90 εκ. + 30-63 εκ ουρά
- Βάρος 3-14 κιλά
- Ταχύτητα 6-13 χλ/ώρα, μέγιστη ταχύτητα 50 χλ/ώρα
- Διάρκεια ζωής 3-4 χρόνια (μέγιστο 12)
- Μονογαμικό ζώο, ζευγαρώνει 1 φορά το χρόνο Ιανουάριο-Μάρτιο
- Κύηση 51-53 ημέρες
- Τοκετοομάδα 3-6 μέχρι 10 κουτάβια
- Τα αρσενικά συμμετέχουν στον απογαλακτισμό των νεαρών
- Τα νεαρά εγκαταλείπουν την οικογένεια το φθινόπωρο

Έκθεση σε νυχτερίδα

- Επαφή με νυχτερίδα συνιστά πιθανή έκθεση
- Προφυλακτική αγωγή απαραίτητη
- Παραδείγματα: Παιδιά, άτομα με νοητική στέρση
Άτομο κοιμάται και όταν ξυπνάει βλέπει
νυχτερίδα στο δωμάτιο
- **ΟΛΟΚΛΗΡΗ** η νυχτερίδα αποστέλλεται
στο εργαστήριο

Περίοδος επώασης

Περίοδος επώασης εξαρτάται από:

- Είδος ζώου: Σκύλος-γάτα: 15 ημέρες-3 μήνες
(10 ημέρες-6 μήνες)
Αλεπού: 11 ημέρες-8 μήνες
Παραγωγικά ζώα: 25-150 ημέρες
Άνθρωπος: 2-8 εβδ. (9 ημέρες-7 χρόνια)
- Ιικό φορτίο
- Σημείο εισόδου
- Αιμάτωση και νεύρωση της περιοχής

Μολυσματική περίοδος

- **Σκύλος, γάτα: 1-5 ημέρες προ της εμφάνισης κλινικών συμπτωμάτων (εξαιρετική περίπτωση: 13 ημέρες στέλεχος Αιθιοπίας, Μεξικού)**
- **Αλεπού: 5-29 ημέρες**
- **Βοοειδή: 1-2 ημέρες**
- **Νυχτερίδες: 15 ημέρες**

Συμπτωματολογία

Σκύλος

- Πρόδρομο στάδιο:
  - Αλλαγή συμπεριφοράς
  - Ανησυχία, απρόκλητα γαβγίσματα
  - Μυδρίαση
  - Φωτοφοβία
  - Μείωση του αντανακλαστικού του κερατοειδούς
  - Ελαφριά πάρεση των μασητήρων

Συμπτωματολογία

Σκύλος

- **Μανιώδης μορφή**
  - Διέγερση και υπερένταση
  - Υδροφοβία, φωτοφοβία , σιελόρροια
  - Δεν αναγνωρίζει οικία πρόσωπα
  - Παραισθήσεις (δαγκώματα στον αέρα)
  - Αποπροσανατολισμός, επιθετικότητα
  - Δαγκώνει κινούμενα αντικείμενα
  - Κνησμός στο σημείο εισόδου
  - Περιπλανάται στους δρόμους έως 40-50 km την ημέρα
  - Αλλοιώσεις της φωνής, μακρόσυρτο γαύγισμα
  - Αλλοτριοφαγία
  - Πρόπτωση τρίτου βλεφάρου , ανισοκορία, στραβισμός
  - Πριαπισμός

Συμπτωματολογία

Σκύλος

- Παραλυτική μορφή
  - Προοδευτική παράλυση από το σημείο εισόδου
  - Παισθησία και πάρεση
  - Αποτελεί εξέλιξη της μανιώδους μορφής ή εμφανίζεται μετά τα πρόδρομα συμπτώματα
  - Αταξία, τρόμος, αλλαγή αναπνοής
  - Φαρυγγική και γναθική παράλυση
  - Πρόπτωση της γλώσσας
  - Ανορεξία, αδυναμία
  - Θάνατος από αναπνευστική ανεπάρκεια

Συμπτωματολογία

Γάτα

- Πρόδρομο στάδιο
  - Λιγότερο συχνό σε σχέση με το σκύλο
- Οξεία μορφή (μανιώδης)
  - 90% των περιπτώσεων
  - Κρίσεις εξαιρετικής επιθετικότητας
  - Διάρκεια 3-4 ημερών
  - Προοδευτική παράλυση της γνάθου, του φάρυγγα και του διαφράγματος
  - Σιελόρροια, πρόπτωση του 3^{ου} βλεφάρου
- Τελική μορφή
  - Αγορευξία, γενικευμένη παράλυση, δύσπνοια, κώμα, θάνατος

Διαφορική διάγνωση

Σκύλου

- Νόσο Carre
- Τοξοπλάσμωση
- Ψευδόλυσσα
- Τέτανο
- Ξένο σώμα
- Πιροπλάσμωση
- Επιληψία
- Δηλητηρίαση
- Παράλυση-εξάρθρωση κάτω σιαγόνας
- Όγκος ή τραύμα του ΝΣ
- Αλλαντίαση

Γάτας

- Ψευδόλυσσα
- Ξένο σώμα
- Κυνάγχη
- Δηλητηρίαση

Συμπτωματολογία

Μηρυκαστικά

- Υπερδιέγερση, ξύνουν το έδαφος, βελασμοί
- Δυσκολία κατάποσης, σιελόρροια
- Φαρυγγική παράλυση
- Ξαφνικό πέσιμο στο έδαφος

Διαφορική διάγνωση

- Ξένο σώμα στο λαιμό
- Λιστερίωση
- Δηλητηρίαση από μόλυβδο
- Παράλυση φάρυγγα

Συμπτωματολογία

Ιπποειδή

- ✓ Περίοδος επώασης: 2-6 εβδ. (σπάνια 12 εβδ.)
- ✓ Υποκύπτουν: 1-7 ημέρες μετά την εμφάνιση των κλινικών συμπτωμάτων

- ✓ Ασαφή συμπτωματολογία

Αλλαγή της συμπεριφοράς του ζώου

Νωθρά και θλιμμένα ή επιθετικά

Παρατεταμένη κατάκλιση

Ανορεξία

Κολικοί-Μυικοί σπασμοί-Τεινεσμοί

Δυσκολία κατάποσης

Φωτοφοβία

Υπεραισθησία

Κνησμός

Διαφορική διάγνωση

Ιπποειδή

- ✓ Τέτανος
- ✓ Νευρική μορφή EHV-1
- ✓ Άλλες ιογενείς εγκεφαλομυελίτιδες (Eastern , Western, Venezuelan equine encephalomyelitis)
- ✓ West Nile Virus
- ✓ EPM (equine protozoal myeloencephalitis)
- ✓ Αλλαντίαση
- ✓ Δηλητηρίαση από μόλυβδο
- ✓ Τραύμα στο κεφάλι ή στο νωτιαίο μυελό

Συμπτωματολογία

Άγρια ζώα

- Χάνουν το φόβο για τον άνθρωπο
- Αλλαγή συνηθειών (νυκτόβια την ημέρα κτλ)
- Εισέρχονται σε κατοικημένες περιοχές

Γεωγραφική Εξάπλωση

✓ Με ορισμένες εξαιρέσεις (κυρίως νησιά), η λύσσα εντοπίζεται παγκοσμίως

✓ Χώρες όπως: **Ηνωμένο Βασίλειο**
                          Ιρλανδία
                          Σουηδία
                          Νορβηγία
                          Ισλανδία
                          Ιαπωνία
                          Αυστραλία
                          Νέα Ζηλανδία κ.α.

είναι ελεύθερες του κλασικού ιού της λύσσας για πολλά χρόνια

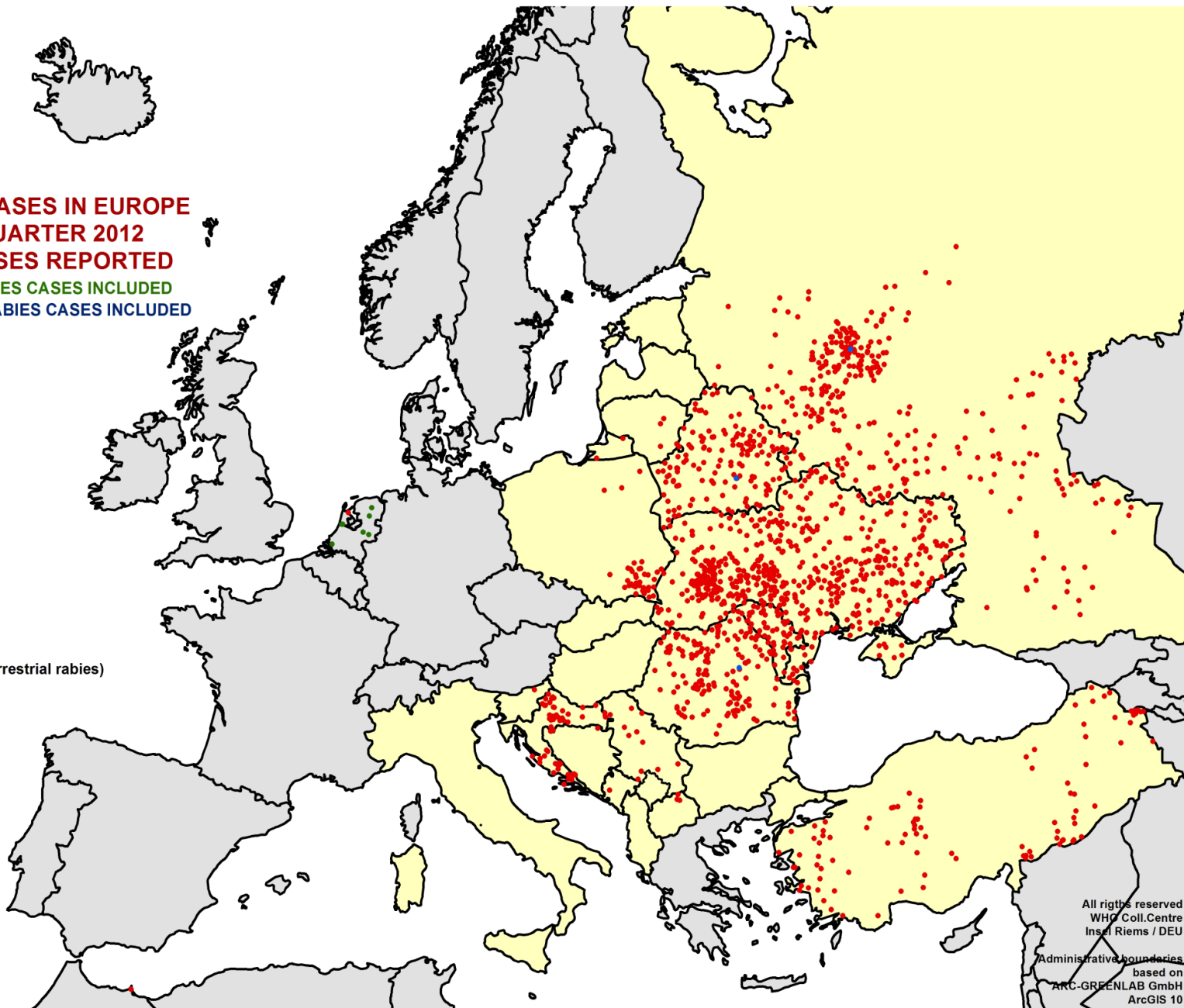
WHO

Μια χώρα θεωρείται ελεύθερη λύσσας όταν δεν εμφανίζει εγχώρια περιστατικά λύσσας σε άνθρωπο ή ζώα τα τελευταία 2 χρόνια και με την προϋπόθεση ότι εφαρμόζει:

- ✓ Επαρκή επιτήρηση
- ✓ Κανονισμούς στη μετακίνηση των ζώων

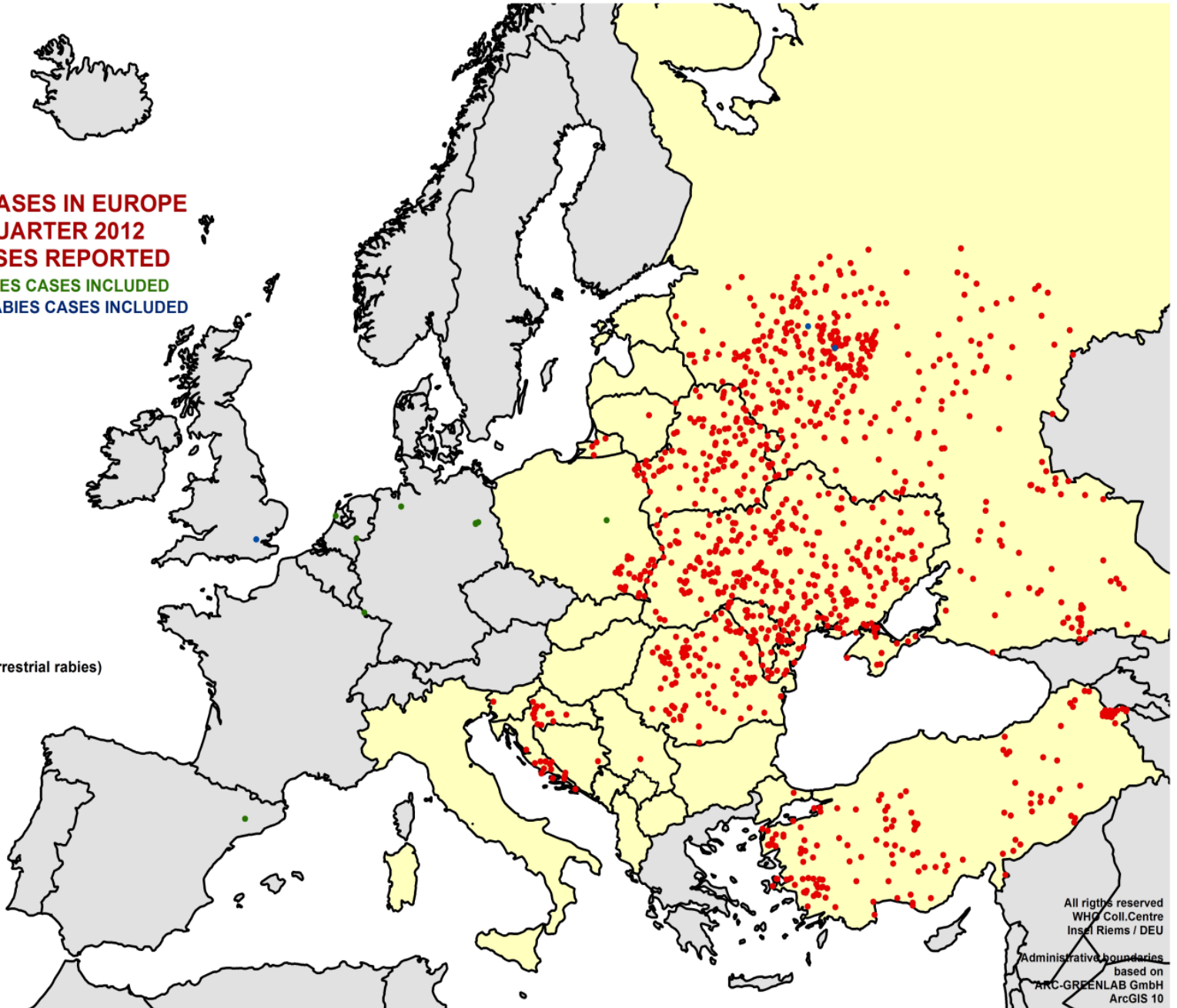
RABIES CASES IN EUROPE
1th QUARTER 2012
1414 CASES REPORTED
7 BAT RABIES CASES INCLUDED
3 HUMAN RABIES CASES INCLUDED

 rabies free (terrestrial rabies)
 no data

RABIES CASES IN EUROPE
2nd QUARTER 2012
1082 CASES REPORTED
9 BAT RABIES CASES INCLUDED
3 HUMAN RABIES CASES INCLUDED

rabies free (terrestrial rabies)
no data

All rights reserved
WHO Coll.Centre
Insel Riems / DEU
Administrative boundaries
based on
ARC-GREENLAB GmbH
ArcGIS 10

Περιστατικά Λύσσας στις γειτονικές χώρες 1^ο έως 3^ο τρίμηνο του 2012 (Rabies Bulletin Europe)

Χώρα	Κατοικίδια ζώα	Άγρια ζώα	Νυχτερίδες	Άνθρωποι	Σύνολο
Αλβανία	2	0	0	0	2
Π.Γ.Δ.Μ.	1	2	0	0	3
Βουλγαρία	0	0	0	0	0
Τουρκία	340	50	0	0	390

Πρόγραμμα επιζωοτιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης στα άγρια και κατοικίδια θηλαστικά

Παθητική επιτήρηση

- Συστηματική συλλογή δειγμάτων από κεφαλές νεκρών αγρίων και κατοικίδιων ζώων (θηλαστικών)
- Από τον Απρίλιο του 2012 (ΦΕΚ1273/11-4-12)
- Σε 16/54 νομούς της χώρας-Βόρεια Ελλάδα

Ενεργητική επιτήρηση

σε έκταση διαμέτρου 50 Km γύρω από κάθε θετικό περιστατικό

2013: επέκταση του προγράμματος παθητικής επιτήρησης σε όλη τη χώρα (54/54 νομούς)

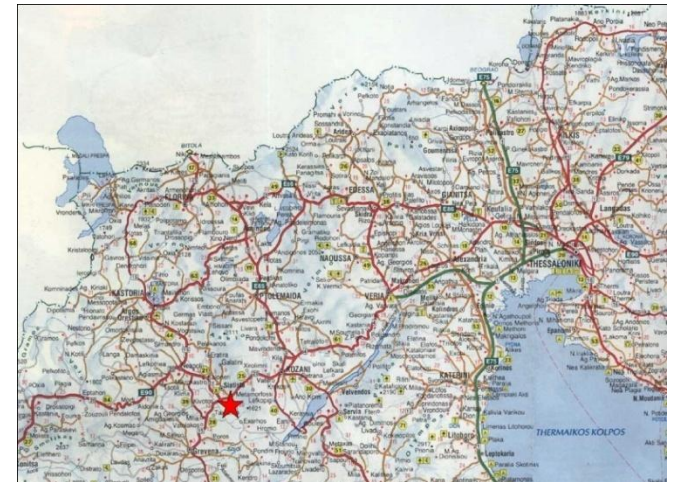
Λύσσα στην Ελλάδα

1970: Το τελευταίο ανθρώπινο κρούσμα

1987: Το τελευταίο κρούσμα ήταν σε κυνηγετικό σκύλο στην περιοχή του Έβρου

1987-19/10/2012: Η Ελλάδα ήταν χώρα ελεύθερη λύσσας

19/10/2012: Θετικό περιστατικό λύσσας σε αλεπού στο Παλαιόκαστρο Κοζάνης

Λύσσα στην Ελλάδα (2012)

α/α	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	Π.Ε. ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΖΩΟΥ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΖΩΟΥ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ
1	Κόκκινη αλεπού	Κοζάνη	Παλαιόκαστρο	19-10-2012
2	Σκύλος	Καστοριά	Ιεροπηγή	16-11-2012
3	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	Μεταξοχώρι	06-12-2012
4	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	Κάτω Ποταμιά	11-12-2012
5	Σκύλος	Πέλλα	Λουτράκι	19-12-2012
6	Κόκκινη αλεπού	Πέλλα	Λουτράκι	21-12-2012
7	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	Μεταλλικό	28-12-2012
8	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	Σταυροχώρι	28-12-2012
9	Κόκκινη αλεπού	Πέλλα	Λουτράκι	28-12-2012

Λύσσα στην Ελλάδα (01/01/2013 έως 20/01/2013)

α/α	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	Π.Ε. ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΖΩΟΥ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΖΩΟΥ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ
1	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	ΒΙ.ΠΕ. Σφαγείων	11-01-2013
2	Κόκκινη αλεπού	Κιλκίς	Αντιγόχεια	17-01-2013

Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα

Τμήμα Ιολογίας

Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων

Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών

Νεαπόλεως 25, τ.κ. 15310

Αγία Παρασκευή, Αθήνα

- Τηλ. 2106010903 εσωτ. 126, 2106011499
- Φαξ 2106011499
- Email viruslab.ath@gmail.com

Εργαστηριακή Διάγνωση

1. Ιολογικές Εξετάσεις

— Άμεση ανίχνευση του ιού

2. Ορολογικές εξετάσεις

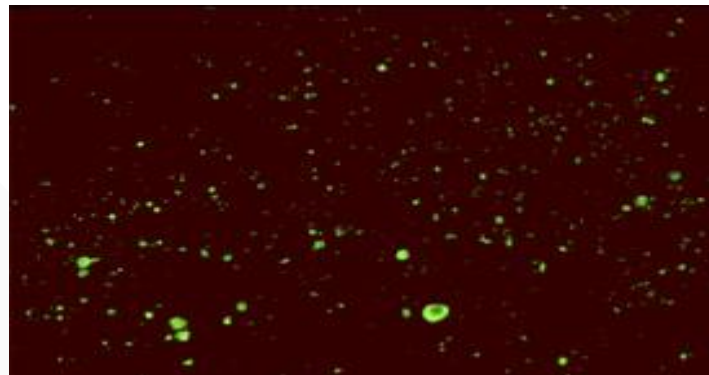
— Ανίχνευση αντισωμάτων

Άμεση ανίχνευση

A. Ανοσοιστοχημική ανίχνευση ιικών αντιγόνων

1) Άμεσος ανοσοφθορισμός (FAT)

- Gold standard method
- Από επιχρίσματα αμμωνίου κέρατος και προμήκη
- Ειδικότητα και ευαισθησία κοντά στο 100% (~98%)
- Γρήγορη
- Απαιτεί εξειδικευμένο εξοπλισμό και προσωπικό

Άμεση ανίχνευση

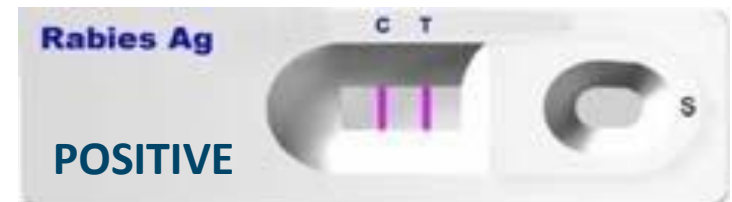
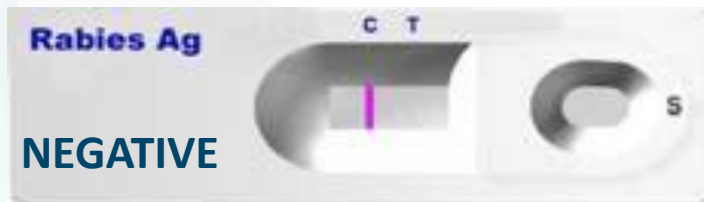
- 2) Anigen Rapid Rabies Ag Test Kit

Preparation of 10% brain homogenate

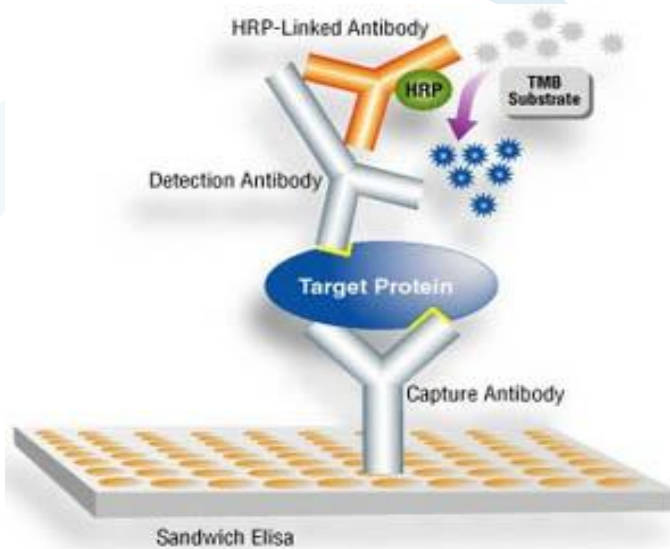

Brain 10 : PBS 90

Άμεση ανίχνευση

3) ELISA (Welyssa)

Άμεση ανίχνευση

B. Απομόνωση του ιού

1) Ενοφθαλμισμός σε ποντίκια (MIT)

- ✓ Ανιχνεύει πολύ μικρές ποσότητες ιού
- ✓ Χρησιμοποιείται ως επιβεβαιωτική δοκιμή
- ✓ Χρονοβόρα (28 ημέρες)
- ✓ Χρησιμοποιεί πειραματόζωα (ηθικά ζητήματα και θέματα βιοασφάλειας)

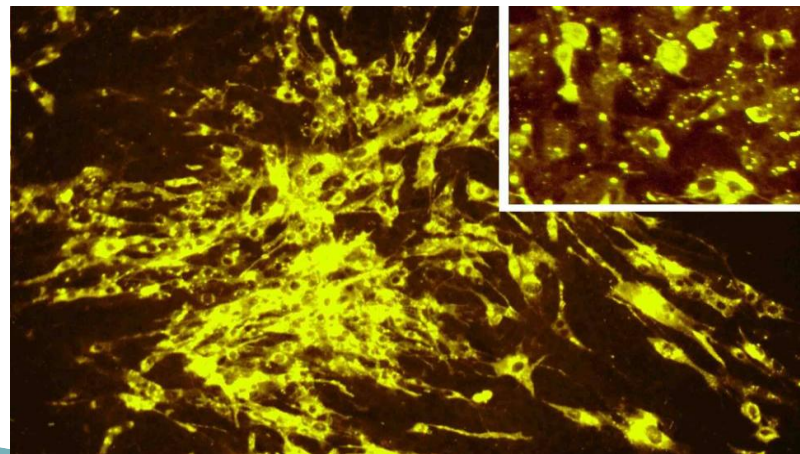
Άμεση ανίχνευση

2) Κυτταροκαλλιέργειες (RTCIT)

Γρήγορη και ευαίσθητη

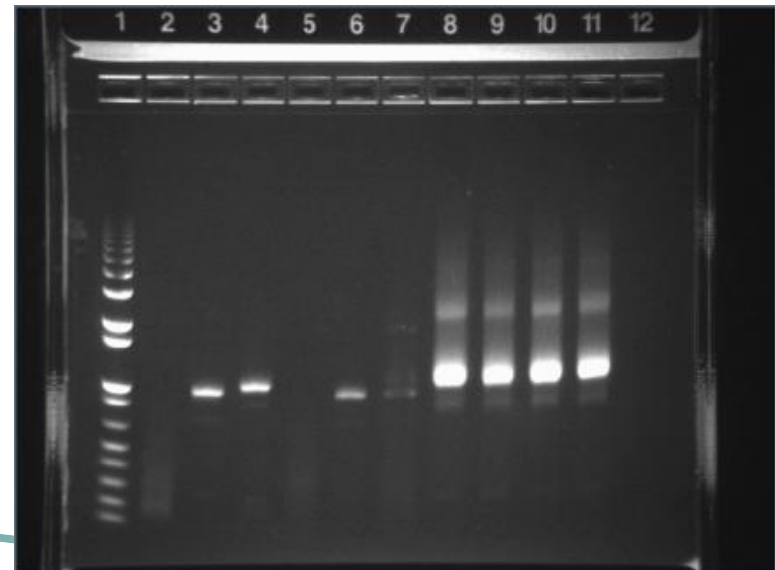
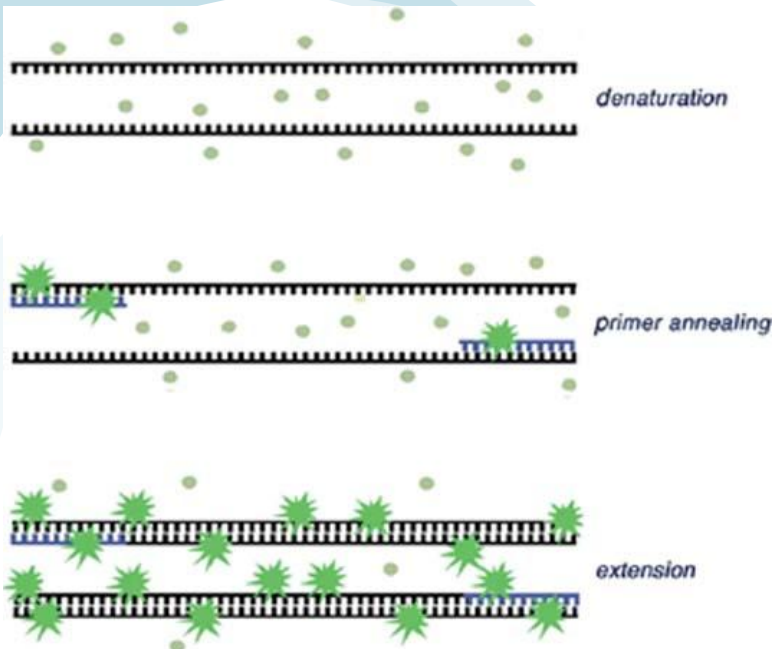
Δαπανηρή

Ειδικός εξοπλισμός και εξειδικευμένο προσωπικό

Άμεση ανίχνευση

Γ) Μοριακές τεχνικές RT-PCR και Real Time RT-PCR

Ανίχνευση αντισωμάτων

Ορολογικές εξετάσεις

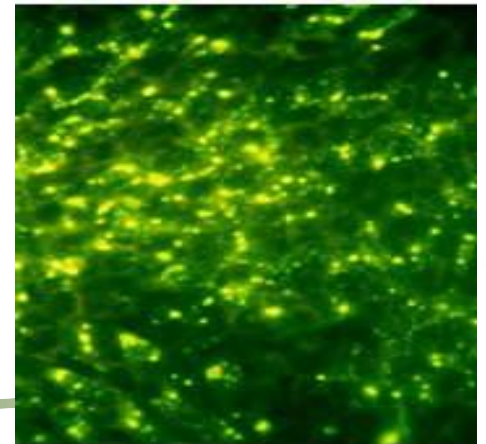
FAVN TEST

Έλεγχος εξουδετερωτικών αντισωμάτων κατά της λύσσας

- Στις μετακινήσεις των ζώων συντροφιάς
- Δεν έχει διαγνωστική αξία σε περίπτωση δαγκώματος

ELISA

Ανίχνευση αντισωμάτων

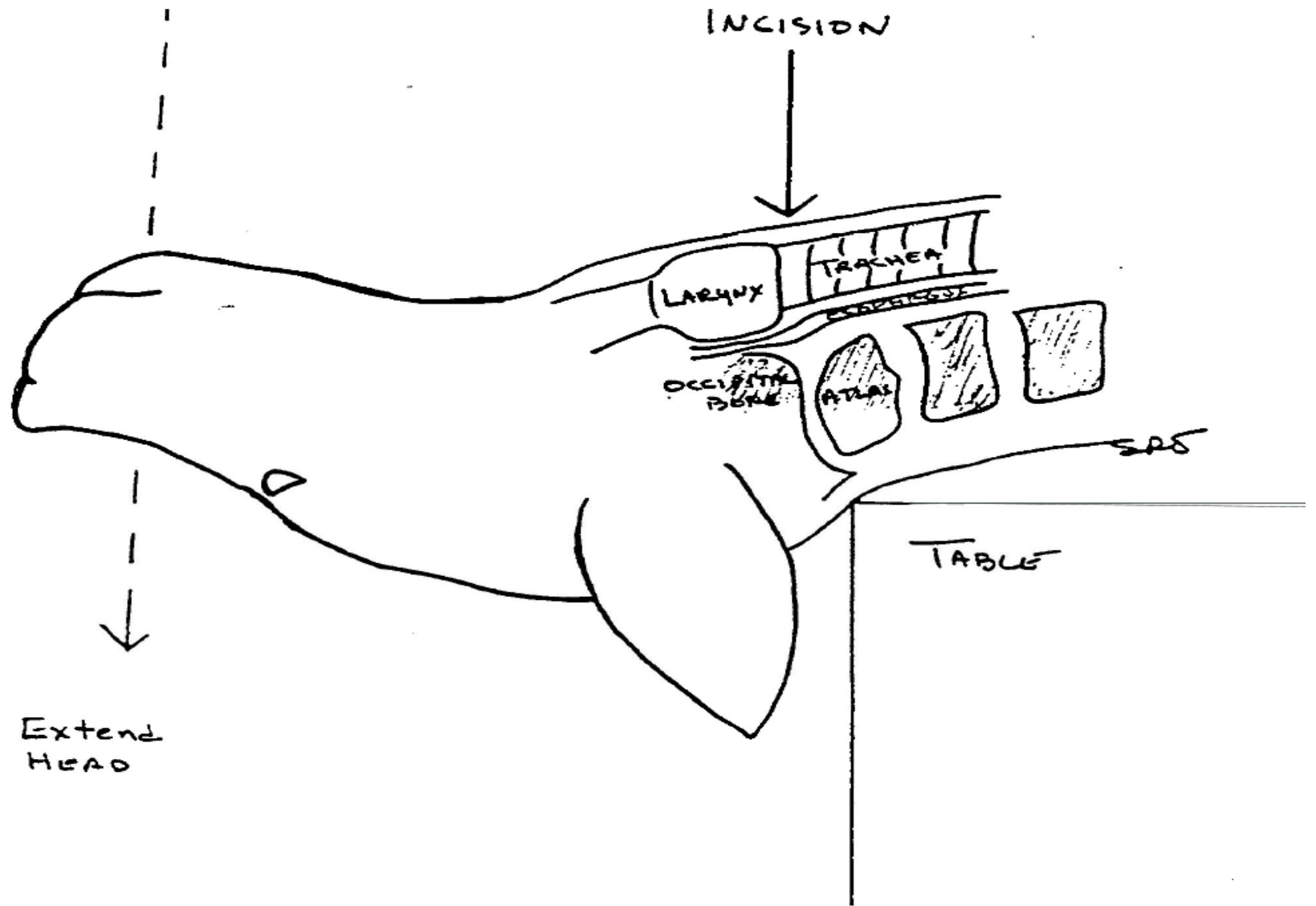
Απαραίτητος εξοπλισμός για την αποκοπή και αποστολή του κεφαλιού στο εργαστήριο

- Υποχρεωτικός ο εμβολιασμός
  - Να αποστέλλεται ΜΟΝΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ του ζώου
- Μαχαίρι
  - Διπλά γάντια μιας χρήσης (latex) ή γάντια κουζίνας
  - Μάσκα μιας χρήσης
  - Ποδιά μιας χρήσης
  - Προστατευτικά γυαλιά
  - Μεγάλες καθαρές σακούλες αντοχής
  - Απορροφητικό χαρτί
  - Απολυμαντικό
  - Εντομοκτόνο

Αποκοπή κεφαλής λυσσύποπτου

- ✓ Αποκοπή κεφαλής με μαχαίρι
ΟΧΙ ηλεκτρικό πριόνι ή τσεκούρι: κίνδυνος εκτίναξης μικρών κομματιών
- ✓ Στο ύψος της ατλαντοϊνιακής άρθρωσης
- ✓ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΕ:
  - Εγκέφαλο
  - Σπονδυλική στήλη
  - Σιελογόνους αδένες
  - Σάλιο
- ✓ Το υπόλοιπο σώμα και τα είδη προστασίας να αποτεφρώνονται
- ✓ Ο εξοπλισμός και οι επιφάνειες εργασίας να απολυμαίνονται

Συσκευασία Δείγματος

Τα δείγματα αυτά εμπίπτουν στην κατηγορία
“ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β”, με την ένδειξη
“UN 3373”

Τριπλή συσκευασία

Συσκευασία Δείγματος

- ❖ **Αρχική συσκευασία**
Μεγάλη, καθαρή πλαστική σακούλα αντοχής
Απορροφητικό υλικό (χαρτί, εφημερίδα)
- ❖ **Δεύτερη συσκευασία**
Μεταλλικό ή πλαστικό δοχείο με καπάκι ή
μεγάλη πλαστική σακούλα αντοχής
- ❖ **Τρίτη συσκευασία**
Περιέκτης από φελιζόλ με κατάλληλο αριθμό
παγοκύστεων

Το έντυπο αποστολής δείγματος να εσωκλείεται σε πλαστική σακούλα (ziplock) και να επικολλάται στην εξωτερική επιφάνεια της τρίτης συσκευασίας

Συσκευασία Δείγματος

- ✓ Το δείγμα θα πρέπει να αποστέλλεται στο εργαστήριο το συντομότερο δυνατόν υπό ψύξη
- ✓ Εάν μεσολαβεί Σαββατοκύριακο και μόνον τότε να τοποθετείται στην κατάψυξη και να αποστέλλεται τη Δευτέρα
- ✓ Το δείγμα να συνοδεύεται απαραίτητα από το έντυπο της λύσσας
- ✓ Πριν την αποστολή του δείγματος να ενημερώνεται το εργαστήριο τηλεφωνικά

ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΛΥΣΣΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

.....
.....

.....
Πληρ.: .....
Τηλ.: .....
Fax : .....

Πόλη - Ημ/νία
Αριθ.Πρωτ.....
ΠΡΟΣ: (Αρμόδιο Εργαστήριο)

ΚΟΙΝ:

ΘΕΜΑ: Αποστολή δειγμάτων για το Πρόγραμμα Επιτήρησης της Λύσσας

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΖΩΟΥ	
Είδος ζώου	Οικόσιτο ☐ Άγριας πανίδας ☐
Είδος ζώου	κόκκινη αλεπού ☐ λύκος ☐ τσακάλι ☐ πετροκούναβο ☐ νυφίτσα ☐ ασβός ☐ νυχτερίδα ☐ σκύλος ☐ γάτα ☐ αγελαία ☐ ημίγρια βοοειδή ☐ πρόβατα ☐ αιγές ☐ αγριόχοιρος ☐ άλλο ☐ (1)
Εμβολιακή κατάσταση του ζώου ως προς τη λύσσα (2)	Εμβολιασμένο ☐ Μη εμβολιασμένο ☐
Εμβολιακό σκεύασμα	
Ημερομηνία τελευταίου αντιλυσσικού εμβολιασμού	
Τόπος που βρέθηκε	Αστική ☐ Περιαστική ☐ Δασική ☐ Άλλο ☐ (3)
Γεωγραφικές συντεταγμένες (εάν είναι εφικτό)	
Ημερομηνία που βρέθηκε	
Κατάσταση που βρέθηκε το ζώο	
Πιθανή αιτία θανάτου	Τραυματισμός ☐ Πυροβολισμός ☐ Τροχαίο ☐ άλλο ☐ (4)
Εάν έχει δαγκώσει άνθρωπο ή άλλο ζώο	
Ημερομηνία δαγκώματος	
Συμπεριφορά του ζώου- κλινικά συμπτώματα	
Ημερομηνία έναρξης κλινικών συμπτωμάτων	
Όνοματεπώνυμο Ιδιοκτήτη (εάν υπάρχει ιδιοκτήτη)	
Διεύθυνση και τηλέφωνα επικοινωνίας του ιδιοκτήτη:	

Όνοματεπώνυμο ατόμου που βρήκε το πτώμα	
Διεύθυνση και τηλέφωνα επικοινωνίας του ατόμου που βρήκε το πτώμα	
Είδος δείγματος	Κεφάλι ☐ Ολόκληρο ζώο ☐ Άλλο ☐
Ημερομηνία συλλογής δείγματος	
Κωδικός δείγματος	
Τοποθεσία συλλογής δείγματος	
Ημερομηνία αποστολής στο εργαστήριο	
Μέσο μεταφοράς	
Βοήθησαν άλλα άτομα στην περισυλλογή του δείγματος; (εάν ναι αναγράψτε τα στοιχεία των ατόμων)	
Όνομα υπευθύνου δειγματοληψίας	Σφραγίδα-Υπογραφή

- (1) Διευκρινίστε το είδος του ζώου
 (2) Αφορά μόνο τις περιπτώσεις που το πτώμα ανήκει σε σκύλο, γάτα ή άλλο κατοικίδιο σαρκοφάγο
 (3) Διευκρινίστε
 (4) Διευκρινίστε

Έντυπο αποστολής

Β. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ	
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ .... Πληρ.: ..... Τηλ.: ..... Fax :	Πόλη - Ημ/νία Αριθ.Πρωτ..... ΠΡΟΣ: ΚΟΙΝ:
ΘΕΜΑ: Αποστολή εργαστηριακών αποτελεσμάτων για τη λύσσα μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Επιτήρησης της Λύσσας	
Κωδικός δείγματος	
Βάρος δείγματος	
Κατάσταση δείγματος	
Αριθ. βιβλίου εργαστηρίου που πραγματοποιεί την εξέταση	
Ημερομηνία παραλαβής δείγματος	
Μέθοδος διάγνωσης	<u>Ιολογικές εξετάσεις</u> FAT ☐ PCR ☐ Ενοφθαλμισμός κυττάρων ☐ ELISA ☐ MIT ☐
Είδος νευρικού ιστού που χρησιμοποιήθηκε για την εξέταση	
Ημερομηνία διενέργειας της εξέτασης	
Αποτέλεσμα για λύσσα (θετικό/αρνητικό)	
Είδος δείγματος νευρικού ιστού όπου απομονώθηκε η λύσσα	
Μέθοδος με την οποία βρέθηκε το θετικό αποτέλεσμα	
Ημερομηνία έκδοσης εργαστηριακού αποτελέσματος	
Όνομα υπευθύνου εξέτασης	Σφραγίδα-Υπογραφή
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	

**Έντυπο
αποτελέσματος**

ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΥ

- ✓ Προληπτικός εμβολιασμός
(3 δόσεις εμβολίου, 0-7-21 ή 28 ημέρες)
- ✓ Χειρισμός με προσοχή ζώων με νευρολογικά συμπτώματα: γάντια, μάσκα, γυαλιά
- ✓ Εάν δαγκωθεί: πλύσιμο με άφθονο σαπούνι και νερό και απολυμαντικό
- ✓ Εάν δαγκωθεί από ζώο (σκύλος – γάτα)
  - χωρίς κλινικά συμπτώματα ύποπτα λύσσας: επιτήρηση ζώου για 15 ημέρες (3 κλινικές εξετάσεις ημέρες 0-7-15)
  - με κλινικά συμπτώματα λύσσας: το ζώο θανατώνεται και το κεφάλι αποστέλλεται στο εργαστήριο

Εμβολιασμός ανθρώπων

Στην Ελλάδα κυκλοφορεί το εμβόλιο VACCIN RABIQUE PASTEUR

- ✓ περιέχει αδρανοποιημένο στέλεχος ιού Wistar Virus PM/WI 38 1503-3M σε κύτταρα Vero
- ✓ δεν κυκλοφορεί στην αγορά. Διατίθεται μόνο στις Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας των Νομαρχιών

ΟΔΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ: IM, στον δελτοειδή μυ

Εμβολιασμός ανθρώπων

Προληπτικός εμβολιασμός:

- Άτομα με αυξημένο κίνδυνο έκθεσης (κτηνίατροι, δασοφύλακες, σπηλαιολόγοι κ.α.)
- Ταξιδιώτες ή μετανάστες σε χώρες που ενδημεί η λύσσα
- Όφελος: μείωση των απαιτούμενων δόσεων εμβολίου μετά από την έκθεση
- Προϋπαρξη ανοσίας μέχρι την αναζήτηση ιατρικής βοήθειας
- Κάλυψη ενδεχόμενης μη αντιληπτής έκθεσης
- Σχήμα: 3 δόσεις IM (0, 7, 21 ή 28)

Εμβολιασμός ανθρώπων

Θεραπευτικός εμβολιασμός:

Άτομα μετά από έκθεση

Σχήμα: 5 δόσεις IM (0, 3, 7, 14, 28)

Σε συνδυασμό ή όχι με αντιλυσσικό ορό

Ανεπιθύμητες ενέργειες:

Τοπικές αντιδράσεις (25%): ερυθρότητα, πόνος, σκληρία στο σημείο ένεσης

Συστηματικά συμπτώματα (20%): πυρετός, κεφαλαλγία, ζάλη, αδυναμία, κοιλιακό άλγος, μυαλγίες

Μέτρα ελέγχου και αντιμετώπισης της λύσσας

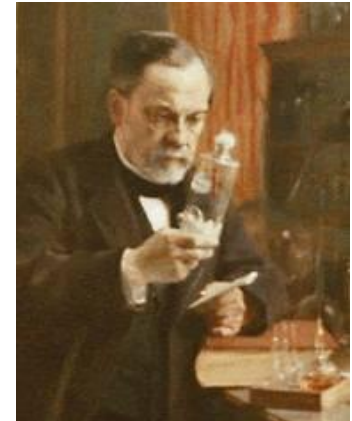
- ✓ Προληπτικός εμβολιασμός κατοικίδιων ζώων (σκύλοι, γάτες)
ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ: προληπτικός εμβολιασμός των ποιμενικών
- ✓ Λήψη μέτρων για τη μείωση του φαινομένου των αδέσποτων ζώων
- ✓ Έλεγχος μετακινήσεων των ζώων συντροφιάς
- ✓ Εμβολιασμός αλεπούδων από το στόμα

Μέτρα ελέγχου και αντιμετώπισης της λύσσας

- Πιστή εφαρμογή του προγράμματος επιτήρησης και ελέγχου του νοσήματος της λύσσας
- Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών υγείας και των κτηνιατρικών υπηρεσιών
- Ευαισθητοποίηση του κοινού

Phot. Bibl. Nat. de Fr. – Paris

Ευχαριστώ για την προσοχή σας